

Teitl: P-05-963 Dylid ei gwneud yn ofynnol i archfarchnadoedd roi unrhyw fwyd sydd dros ben i elusennau

Y Pwyllgor Deisebau | 23 Mehefin 2020
Petitions Committee | 23 June 2020

Cyfeirnod: RS20/12730-4

Rhif y ddeiseb: P-05-963

Teitl y ddeiseb: Dylid ei gwneud yn ofynnol i archfarchnadoedd roi unrhyw fwyd sydd dros ben i elusennau

Geiriad y ddeiseb: Ledled y byd, mae traean o'r holl fwyd a gynhyrchir yn flynyddol yn cael ei wastraffu. Yn y DU, mae hynny'n cyfateb i oddeutu 9.5 miliwn tonnell, sy'n wastraff enfawr o adnoddau ac yn sefyllfa sy'n rhoi pwysau diangen ar ein hamgylchedd. Er gwaethaf hyn, rhwng 2018 a 2019, bu'n rhaid i elusen Trussell Trust ddosbarthu 1.6 miliwn o barseli i fanciau bwyd ledled y DU, y nifer uchaf erioed. Yn ein barn ni, ni ddylid taflu bwyd i ffwrdd pan mae pobl yn llwgu yn y wlad hon.

Ym mis Chwefror 2016, penderfynodd Ffrainc weithredu mewn perthynas â'r broblem o wastraff bwyd, gan orfodi archfarchnadoedd i roi'r holl fwyd sy'n agosáu at ei ddyddiad 'gwerthu erbyn' i elusennau. Mae'r Ddeddf dan sylw bellach yn atal 46,000 tonnell o fwyd rhag cael ei daflu bob blwyddyn, ac wedi arwain at gynnydd o dros 20 y cant mewn rhoddion i fanciau bwyd yn Ffrainc.

Yn 2019, cafodd y gyfraith hon ei hystyngiadau i gynnwys y diwydiant arlwyio sefydliadol a'r diwydiant bwyd-amaeth. Credwn y GALLWN WNEUD YR UN PETH yma yng Nghymru, a hynny drwy arbed bwyd bwydadwy ac atal archfarchnadoedd, bwytai cadwyn a chyflenwyr bwyd ein cenedl rhag anfon bwyd da i safleoedd tirlenwi. Mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi bod yn gweithio gyda Fare Share Cymru i ailddosbarthu bwydydd sy'n cyfateb i dros 8 miliwn o brydau ers 2011.

Drwy fabwysiadu'r datrysiad a ddefnyddir yn Ffrainc, gallwn gymryd cam llawer mwy sylweddol tuag at roi terfyn ar newyn yng Nghymru, yn ogystal â diwallu nod Llywodraeth Cymru o haneru gwastraff bwyd erbyn 2025. Byddai hynny hefyd yn ein rhoi ar y llwybr i fod yn ddiwastraff erbyn 2050.

Llofnodwch y ddeiseb hon yn galw ar Cynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru i basio Deddf yn debyg i'r un yn Ffrainc, a hynny er mwyn cymryd safiad YN ERBYN gwastraff bwyd ac O BLAID y rhai sydd mewn angen.

Gwybodaeth ychwanegol: Mae rhagor o wybodaeth ar gael ar y lincs a ganlyn:

Estynwyd cyfraith Ffrainc ynghylch gwastraff bwyd i fusnesau bwyd-amaeth ac arlwyo <https://iegpolicy.agribusinessintelligence.informa.com/PL222646/Frances-food-waste-law-extended-to-agrifood-and-catering-businesses> [yn agor mewn ffenestr newydd]

A yw Deddf Gwastraff Bwyd arloesol Ffrainc yn Gweithio?

<https://pulitzercenter.org/reporting/frances-groundbreaking-food-waste-law-working> [yn agor mewn ffenestr newydd]

Mae cyfraith Ffrainc yn gwahardd gwastraff bwyd gan archfarchnadoedd

<https://www.theguardian.com/world/2016/feb/04/french-law-forbids-food-waste-by-supermarkets> [yn agor mewn ffenestr newydd]

Nod Llywodraeth Cymru yw haneru gwastraff bwyd erbyn 2025

<https://environmentjournal.online/articles/welsh-government-aims-halve-food-waste-2025/> [yn agor mewn ffenestr newydd]

Ymddiriedolaeth Trussell - <https://www.trusselltrust.org/> [yn agor mewn ffenestr newydd]

FareShare Cymru - <http://www.fareshare.cymru/en/home/> [yn agor mewn ffenestr newydd]

WRAP Cymru - <http://www.wrapcymru.org.uk/> [yn agor mewn ffenestr newydd]

Cefndir

Yn ôl [ymchwil gan WRAP \(Rhaglen Weithredu'r Cynllun Gwastraff ac Adnoddau\)](#) amcangyfrifir bod 10.2 filiwn tonnell o wastraff bwyd yn y DU yn 2015 (156 kg / person / blwyddyn). Roedd y mwyafrif o hyn - 7.1 miliwn tonnell - yn wastraff bwyd cartref, a daeth y 3.1 miliwn tonnell arall o'r gadwyn gyflenwi bwyd (tu hwnt i gât y fferm). O'r ffigur hwn, daeth **261,000 tonnell o wastraff bwyd o'r sector manwerthu, a daeth 754,000 tonnell o'r gwasanaethau lletygarwch a bwyd.**

Amcangyfrifodd yr ymchwil mai gwerth y bwyd a wastraffwyd yn y DU yn 2015 oedd £20 biliwn. Gwerth y bwyd a wastraffwyd gan y sector manwerthu oedd £0.8 biliwn, a'r ffigur ar gyfer y gwasanaethau lletygarwch a bwyd oedd £2.9 biliwn.

Cynhaliwyd yr ymchwil i roi llinell sylfaen ar gyfer [Ymrwymiad Courtauld 2025](#), sef cyfres o gytundebau gwirfoddol gyda'r nod o wella effeithlonrwydd adnoddau a lleihau effaith carbon ac amgylcheddol ehangach y sector bwyd yn y DU. Mae Courtauld yn cynnwys gwastraff bwyd ac [mae'r archfarchnadoedd mawr wedi ymrwymo iddo.](#)

Mae [adroddiad diweddar a gyhoeddwyd gan WRAP ym mis Ionawr 2020](#) yn dangos gostyngiad 7 y cant yng ngwastraff bwyd yn gyffredinol rhwng 2015 a 2018, ond cynnydd 6 y cant yng ngwastraff bwyd manwerthu i 280,000 tonnelli, gyda chynnydd 7 y cant i 1.1 miliwn tonnelli hefyd yng ngwasanaethau lletygarwch a bwyd.

Deddfwriaeth gwastraff bwyd Ffrainc

Yn 2016, mabwysiadodd Ffrainc ddeddfwriaeth gyda'r nod o atal archfarchnadoedd mawr rhag taflu bwyd bwydadwy, a hynny drwy eu gorfodi i weithio gyda chyrff anllywodraethol gwastraff bwyd sy'n gallu ailddosbarthu bwyd a fyddai fel arall wedi cael ei daflu i ffwrdd. Gellir dirwyo siopau am beidio â chydymffurfio â'r gyfraith. Mae'r ddeddfwriaeth hon a'i heffeithiolrwydd wedi bod yn destun llawer o drafod yng nghyfyngau'r sector bwyd; gellir gweld enghreifftiau yn y lincs a ddarparwyd uchod gan y deisebydd a hefyd [yma](#), [yma](#) ac [yma](#).

Camau a gymerwyd gan Lywodraeth Cymru

Yn 2017, cyhoeddodd Lesley Griffiths, Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig, [uchelgais Llywodraeth Cymru i haneru gwastraff bwyd yng Nghymru erbyn 2025](#), yn erbyn llinell sylfaen 2006-07.

Cynhaliodd Llywodraeth Cymru [ymgyngoriad ar ei strategaeth economi gylchol arfaethedig "Mwy nag ailgychu"](#) rhwng mis Rhagfyr 2019 a mis Ebrill 2020. Mae'r [ddogfen ymgynghori](#) (PDF 2MB) yn nodi:

Byddwn ar flaen y gad o ran gwaredu gwastraff bwyd y gellir ei osgoi drwy edrych ar y gadwyn gyflenwi gyfan a gweithio gyda busnesau o'r fferm i'r fforc i leihau gwastraff a sicrhau bod adnoddau'n cael eu defnyddio mor effeithlon â phosibl.

Ac

Er mwyn hyrwyddo mwy o ailgylchu o'r sector busnes a chyhoeddus, **ein nod yw ei gwneud yn ofynnol i ailgylchu ymhob lleoliad annomestig**, gan wahanu gwastraff yn y ffordd y mae cartrefi eisoes yn ei wneud. [Pwyslais gan y Gwasanaeth Ymchwil]

Ar adeg ysgrifennu'r papur hwn, nid oedd Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi canlyniadau'r ymgynghoriad.

Llythyr y Gweinidog at y Pwyllgor

Ysgrifennodd y Gweinidog at y Pwyllgor mewn perthynas â'r ddeiseb hon ar 26 Mai 2020. I gwyno, dywed y llythyr:

- Mae Llywodraeth Cymru wedi gweithio gyda phrif ddarparwyr banciau bwyd i ddeall y sefyllfa bresennol i bob banc bwyd yng Nghymru.
- Yn ystod pandemig y Coronafeirws, cafodd banciau bwyd y DU sicrwydd y cânt roddion gan archfarchnadoedd, gan gynnwys £15 miliwn gan Tesco, £10 miliwn gan Morrisons, £5 miliwn gan Asda ac £1.5 miliwn gan y Co-op.
- Mae Ymddiriedolaeth Trussell wedi cadarnhau bod gan ei banciau bwyd ledled Cymru ddigon o gyflenwad bwyd a gwirfoddolwyr i ateb y galw, ac nad oes angen cymorth ariannol arnynt gan Lywodraeth Cymru. Mae tua 50 y cant o fanciau bwyd yng Nghymru yn dod o dan ymbarél Ymddiriedolaeth Trussell).
- Mae lleihau gwastraff bwyd yn flaenoriaeth i Lywodraeth Cymru, ac mae'n gweithio gyda'r gadwyn gyflenwi bwyd i sicrhau bod gwastraff yn cael ei leihau a bod stoc dros ben yn cael ei ailddosbarthu yn ôl yr angen.
- Mae Llywodraeth Cymru yn cymeradwyo'r camau gwirfoddol a gymerwyd gan y sector o dan yr Ymrwymiad Courtauld a bydd yn monitro eu heffaith. Pe bai'n credu bod angen mwy o weithredu, dylai fod gan Lywodraeth Cymru'r opsiwn i fandadu ailddosbarthu bwyd dros ben o dan y pwerau a geisir ar gyfer Gweinidogion Cymru o dan Fil Amgylchedd y DU.

Camau gweithredu'r Senedd

Er i wastraff bwyd gael ei godi fel mater cyffredinol yn gymharol aml yn y Senedd, nid yw gwastraff bwyd archfarchnadoedd fel mater penodol wedi cael ei drafod yn fanwl ers [dadl fer Julie Morgan AS ar wastraff bwyd yn 2015](#).

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.